

DEPARTMENT OF
POLITICAL SCIENCE

FOUNDED 1999

Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті
Журналистика және саясаттану факультеті
Саясаттану кафедрасы

L.N. Gumilyov Eurasian National University
Faculty of Journalism and Political Science
Department of Political Science

Евразийский национальный университет имени Л.Н. Гумилева
Факультет журналистики и политологии
Кафедра политологии

**«ТӘУЕЛСІЗ ҚАЗАҚСТАН: ТҰРАҚТЫЛЫҚ ПЕН ПРОГРЕСКЕ 30
ЖЫЛ»**

XI-ші Халықаралық ғылыми-практикалық
конференция материалдары
9 сәуір 2021 ж.

**«INDEPENDENT KAZAKHSTAN: 30 YEARS OF STABILITY AND
PROGRESS»**

Proceedings of the XI-International Scientific and Practical Conference
on April 9, 2021

**«НЕЗАВИСИМЫЙ КАЗАХСТАН: 30 ЛЕТ СТАБИЛЬНОСТИ И
ПРОГРЕССА»**

Материалы XI-Международной
научно-практической конференции
9 апреля 2021 г.

Нұр-Сұлтан, 2021

УДК 327(063)
ББК 66.4 (0)
С 69

Редакционная коллегия:

К.полит. наук, ассоциированный проф. **М.К. Дюсембекова**, Казахстан
Кандидат политических наук, профессор **Е.Л. Нечаева**, Казахстан
Доктор политических наук, профессор **Е.В. Матвеева**, Россия
Кандидат политических наук, доцент **М.К.Тулбаева**, Казахстан
Магистр социальных наук, преподаватель **Н.Болатулы**, Казахстан

«Независимый Казахстан: 30 лет стабильности и прогресса».

Сборник материалов XI-Международной научно-практической конференции. (9 апреля 2021 г.) – Нур-Султан, ЕНУ им. Л.Н. Гумилева.

ISBN 978-601-337-516-8

Сборник материалов международной научно-практической конференции содержит тезисы докладов преподавателей, докторантов PhD, магистрантов в области политических наук. Основная тематическая направленность дискуссионных вопросов отражает аспекты реализации социальной политики государства в условиях глобализации, актуальные проблемы политической науки.

В докладах сохранен авторский стиль. Материалы сборника предназначены для широкого круга научной и научно-педагогической общественности, могут быть использованы в теории и практике прикладной политологии и международных отношений.

Ответственность за аутентичность и точность цитат, имен, названий и иных сведений, а также за соблюдение закона об интеллектуальной собственности несут авторы публикаций.

ISBN 978-601-337-516-8

**© Кафедра политологии
ЕНУ им. Л.Н. Гумилева, 2021.**

«Тәуелсіз Қазақстан: тұрақтылық пен прогреске 30 жыл» атты XI-ші Халықаралық ғылыми-практикалық конференция жинағы

подготовке аналитических материалов для лиц, принимающих управленческие решения. Это также позволит закрепить понимание важности аналитической экспертизы в процессах разработки и принятия политических решений для среднего и высшего менеджмента государственных органов и национальных компаний.

4. Разработка авторских аналитических методик, которые могут быть использованы для принятия управленческих решений во всех сферах жизнедеятельности Республики Казахстан, направленных на реализацию как оперативных, так и стратегических задач.

5. Содействие развитию казахстанской школы аналитики, выявление стратегических задач для ее выхода на новый уровень, определение ориентира развития, качественное дополнение предметов политического анализа и прикладной аналитики, применяемых в государственных аналитических центрах, а также в высших учебных заведениях Республики Казахстан.

Назрела необходимость сформировать предметное поле политического анализа, выявить наиболее популярные и применяемые в работе аналитические методики и инструментарию, дать четкое понимание процесса разработки и принятия политических решений, выделить особенности каждого из его этапов и показать их взаимосвязь, вооружить политических экспертов эффективными методами политического анализа.

Рассматриваются возможности использования в политическом анализе методов структурного анализа, разработки сценариев, психологических и политических портретов общественных деятелей, которые вполне пригодны для широкого применения при решении актуальных проблем из текущей политической практики, не требуют значительных финансовых и человеческих ресурсов.

Список использованной литературы:

1. Симонов К.В. С37 Политический анализ: Учебное пособие. – М.: Логос, 2002–152 с.: ил. ISBN 5-94010-063-5 © «Логос», 2002
2. Г. А. Демин МЕТОДЫ ПРИНЯТИЯ УПРАВЛЕНЧЕСКИХ РЕШЕНИЙ учебное пособие «Менеджмент» Пермь, 2019
3. https://de.ifmo.ru/bk_netra/page.php?dir=1&tutindex=3&index=65&layer=1

Ералина Ж.Е.

Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті

eralina_z@mail.ru

**КОММУНИКАТИВТІ ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫҢ ЖҮЗЕГЕ АСУ
ҚАРҚЫНДЫЛЫҒЫ**

Мақалада коммуникативті технологиялардың санаға әсер ету қарқындылығы туралы мәселе қозғалады. Ресей лингвисті В.Демьянков жіктеген коммуникативті технологиялардың санаға әсер ету типологиясы талданады.

Key words: communication technologies, consciousness, influence, information, campaign

Коммуникативті технологиялар бұл тез қарым-қатынас жасау үшін пайдаланылатын әрі бізді идеялармен, тәжірибемен және ресурстармен біріктіре отырып, тәжірибе алмасуға мүмкіндік беретін заманауи технологиялар.

Коммуникативті технологиялар тек бүгінгі күннің өнертабысы емес, мысалы, ежелгі замандардағы уағыздар айту, кітап және Шамандардың әндері - қандай да бір деңгейдегі коммуникативті технологиялар. Негізінде барлық коммуникативті технологиялар сананың белгілі бір дәрежеде өзгеруіне бағытталады және ол алдын-ала болжанып жасалады.

Ресей лингвисті В.Демьянков батыстық зерттеулерді қарастыра отырып, коммуникативті технологияларды төмен қарқынды және жоғары қарқынды деп бөліп, олардың әсер ету қарқындылығының типологиясын ұсынады [1].

«Тәуелсіз Қазақстан: тұрақтылық пен прогреске 30 жыл» атты XI-ші Халықаралық ғылыми-практикалық конференция жинағы

Жоғары қарқынды технологиялар қысқа уақыт ішінде санадағы өзгерістерді жүзеге асыруға мүмкіндік береді. Ал төмен қарқынды технологиялар ұзақ уақытқа есептеледі.

Төмен қарқынды технологиялардың артықшылығы: олардың мақсаттары коммуникаторға белгілі, бірақ ақпарат алушыға белгісіз. Жоғары қарқынды технологиялар жағдайында байланыс мақсаты жіберуші үшін де, алушы үшін де айқын. Сондықтан, ол аудиторияның қарсылығына ұшырауы мүмкін, төмен қарқынды технология жағдайында мақсат "жасырын" болады, бұл оны бейтарап ақпарат ретінде ұсынуға мүмкіндік береді.

Коммуникативті технологиялардың маңызды параметрі - алушының назарын аудару. Егер біз фильмді немесе кітапты төмен қарқынды байланыс технологиясының нұсқасы ретінде қарастыратын болсақ, онда олар қабылдаушыны өз кеңістігі мен уақытына тарту қабілетімен ерекшеленеді. Сонымен қатар, фильм мен кітапты оң бағытқа ие төмен қарқынды технологияның нұсқасы ретінде қарастыруға болады.

Жоғары және төмен қарқынды технологиялар әртүрлі мәселелерді шешеді. Олар нақты тапсырмалардың кең ауқымын жүзеге асыруға мүмкіндік береді. Жоғары қарқынды технологиялар қолданыстағы құндылықтар жүйесін едәуір бұзады. Төмен қарқынды технологиялардың артықшылығы бар, олардың мақсаттары коммуникаторға белгілі, бірақ ақпарат алушыға белгісіз. Жоғары қарқынды технологиялар жағдайында байланыс мақсаты жіберуші үшін де, алушы үшін де айқын. Сондықтан, ол аудиторияның қарсылығына ұшырауы мүмкін, төмен қарқынды технология жағдайында мақсат "жасырын" болады, бұл оны бейтарап ақпарат ретінде ұсынуға мүмкіндік береді.

Ең сәтті коммуникативті науқан төмен қарқындылықтың жоғары қарқынды технологиялармен үйлесуі. Алдымен төмен қарқынды технология күшіне енеді, содан кейін жоғары қарқынды технологияның күшіне енуі үшін оң контекст жасалынады. Осы тұрғыдан алғанда, төмен қарқынды технология жоғары қарқынды әсер етуді іске асыру үшін алдын ала пайдаланылатынын байқауға болады. Бұл өзгеріс қоғам тұрғысынан қолайсыз тақырыптарға қатысты болған кезде, ол бірден тоқтатылды. Мысалы, Лениннің денесін кесенеден шығару. Бірақ мұндай мәселені талқылау үшін - төмен қарқынды технологиялар қолданылады.

Сондай-ақ, қауесеттер "жұмсақ" коммуникативті технологияның бір түрі болып табылады, мұнда ақпараттың теріс эмоционалды реакцияны беруі маңызды емес.

Бірыңғай коммуникативті науқан аясында төмен қарқынды және жоғары қарқынды элементтер болуы мүмкін. Кейбіреулері жанама, басқалары тікелей әрекет етеді. Жоғары қарқынды сайлау технологиясы шеңберіндегі осындай ұзақ мерзімді элементтің мысалы тақырып бола алады. Тақырып жай ғана ұран емес, оның мақсаты сайлаушыларға кандидаттың проблемалар туралы білетіндігін және оларды оңтайлы жолмен шеше алатындығын көрсету.

Коммуникативті технологиялар дәл технологиялар болып табылады, өйткені олар жоспарланған нәтижеге қол жеткізуде үлкен ықтималдылық үлесін береді. Бұл кездейсоқ емес, аудиторияға сөзсіз әсер етуге бағытталған жүйелік процесс. Тәжірибелерде және практикада расталған нақты ережелер бар, олар ең тиімді әсер ету стратегияларын көрсетеді. Мысалы, қорқынышты пайдалану. Стэнфорд университетінің профессоры Э. Аронсон былай деп жазады: "Белгілі бір нұсқаулары бар қорқынышты хабарламалар (қажетті әрекеттерді қалай, қашан және қайда жасау керек) мұндай нұсқаулар болмаған ескертулерге қарағанда әлдеқайда тиімді болады". Жастардың АҚШ-та темекі шегуден жаппай бас тартуы осындай әдіснамалардың шындығын көрсетеді.

Г.Почепцов осы себепті ақпараттық соғыстарды бұқаралық санаға ұзақ және қысқа мерзімді мақсаттармен әсер етудің коммуникативті технологиясына жатқызады. Сонымен қатар, "коммуникативті" сөзі аудиторияның әсер ету объектісі ретіндегі ерекше мәртебесін баса көрсетеді, өйткені сәтті әсер тек аудиторияның мүдделеріне, құндылықтарына, мұраттарына сүйене алады, яғни біз онымен сөздің тура және бейнелі мағынасында бір тілде сөйлесу қажеттілігі туралы айтамыз [2].

Сонымен, коммуникативті технологиялардың көрнекті зерттеушілерінің бірі Г.Почепцовты еңбектеріне сүйенсек, заманауи коммуникативті технологияларға: БАҚ,

«Тәуелсіз Қазақстан: тұрақтылық пен прогреске 30 жыл» атты XI-ші Халықаралық ғылыми-практикалық конференция жинағы

ақпараттық соғыс, дін, әдебиет, кино, сайлау, қоғамдық қатынастар, жарнама, насихат (әсіресе әскери), қауесеттер, мифтер мен аңыздарды жатқызуға болады.

Жоғарыда айтылғандардың бәрін қорытындылай келе, коммуникативті технология дегеніміз - рецепторлардың санасындағы өзгерістерді қолдана отырып, белгілі бір мақсаттарды жүзеге асыру үшін жеке алушыға, топқа немесе бұқаралық аудиторияға әсер ету немесе өзара әрекеттесу үшін коммуникативті алмасулар құру мақсатында ақпаратты беру және қабылдау әдістері мен әдістерінің жиынтығы деп айта аламыз. Екінші жағынан, байланыс технологиясы - бұл байланыс науқандарында қолдану мақсатында құрылған мүдделі тараптардың ақпараттық және мінез-құлық өзара әрекеттесуінің моделі.

Коммуникативті технологиялар өзінің шыңына XX ғасырда жетті, ол жеке және жаппай санаға әсер етуге мамандандырылған бірқатар кәсіптердің пайда болуымен ерекшеленеді. Г. г. Почепцовтың пікірінше, бұған кем дегенде үш фактор ықпал етті. Біріншіден, XX ғасыр үлкен технологиялық сипатқа ие ғасыр. Екіншіден, адамзат, негізінен, ақпараттық өркениетке қарай түбегейлі бет алды. Үшіншіден, XX ғасырда қоғамдық пікірдің жаңа рөлге ие болды. Бүгінде қандай да бір саясаттың іске асуы, белгілі бір бизнестің тиімді болуы т олардың қоғамның қолдауына ие болуына тікелей байланысты.

Жоғарыда айтылғандарды қорытындылай келе, коммуникативті технология деп - белгілі бір мақсаттарды жүзеге асыру үшін жеке адамға, топқа немесе бұқаралық аудиторияға әсер ету немесе өзара әрекеттесу үшін ақпаратты беру және қабылдау әдістері мен әдістерінің жиынтығы деп айта аламыз.

Пайдаланылған әдебиеттер:

1. Демьянков В.З. Коммуникативное воздействие на структуру сознания // Роль языка в структурировании сознания. М.: Институт философии АН СССР, 1984. – Ч.1. – С. 138–161.
2. Почепцов Г.Г. Коммуникативные технологии двадцатого века, изд. "Рефл-бук" "Ваклер",- 1999

Идрисова Адина Берикқызы
Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті
«Саясаттану» мамандығының 4-курс студенті,
Нұр-Сұлтан қ., Қазақстан
Ғылыми жетекші: т.ғ.к., доцент Абдрахманова Г.С.
[**adina_0810@mail.ru**](mailto:adina_0810@mail.ru)

ӘЙЕЛДЕР КӨШБАСШЫЛЫҒЫНЫҢ САЯСАТТАҒЫ РӨЛІ

Abstract. The article examines the participation of women in political activity. The focus is on the outstanding women politicians of the Kazakh society of all times. The article shows the political life of the times of the Kazakh Khanate and connects it with the present day.

Keywords: women's leadership, women's participation in politics, women's role in politics

Саясаттағы әйел - сирек кездесетін құбылыс. Алайда, қазақ қоғамында және көшпелілер қоғамында әйелдер өте жоғары бағаланды, өйткені мақалда айтылғандай, әйел бір қолымен бесікті, екінші қолымен әлемді тербетеді. Өзінің ақылдылығымен, батылдығымен және батырлығымен танымал болған көптеген қазақ қыздары белгілі. Сол кездегі атақ-даңқына қарамастан, оларға қазіргі тарихшылардың тиісті назар аудармағаны өте өкінішті. Жас ұрпақ оларды білуі керек, ал бұған әйел кейіпкерлер туралы шығармалардың болмауы қарсы.

Сақ көсемі Томирисің әңгімесінен бастайық. Сақтардың патшайымы - Томирис, оның есімі тарихта ең қуатты жауынгер ретінде қалды. Қазір оның қаны Қазақстанның қазіргі